

Visoko sudska i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Mihaela Jovanović
Adnan Kadribašić

Uputstvo za korištenje dopunjenoš Šifrarnika **CMS sistema** za postupke diskriminacije

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Bosnia and Herzegovina

Mihaela Jovanović
Adnan Kadričić

Uputstvo za korištenje
dopunjeno šifrarnika
CMS sistema
za postupke diskriminacije

Sarajevo, 2021

Ovaj je dokument izdan u okviru Projekta „Unapređenje učinkovitosti sudova i odgovornosti sudaca i tužitelja u BiH”, koji provodi Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine (VSTV BiH), uz finansijsku potporu Vlade Švedske.

U okviru Projekta, VSTV BiH poduzima aktivnosti na unapređenju položaja ranjivih skupina u kontaktu s pravosuđem, kao specifičnog cilja Projekta.

Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost VSTV BiH i ne odražava nužno stajališta Vlade Švedske.

Zakon o zabrani diskriminacije (u dalnjem tekstu: Zakon)¹ uspostavlja okvir za ostvarivanje jednakih prava i mogućnosti svim osobama u Bosni i Hercegovini (BiH) i uređuje sustav zaštite od diskriminacije. Kako je to određeno člankom 8. Zakona, nadležne institucije u BiH dužne su voditi redovitu evidenciju svih slučajeva prijavljene diskriminacije, a prikupljene podatke obvezno dostavljati Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH (u dalnjem tekstu: Ministarstvo). Također je propisano da će se u sudskim tijelima uspostaviti posebne evidencije, radi evidentiranja slučajeva diskriminacije utvrđene u kaznenim, parničnim, izvanparničnim i izvršnim postupcima, a da će središnja baza podataka za počinjena djela diskriminacije biti uspostavljena u Ministarstvu. Ministarstvo je u tom pogledu usvojilo Pravilnik o načinu prikupljanja podataka o predmetima diskriminacije u BiH.² Evidentno je da ovaj Pravilnik nije usklađen s izmjenama i dopunama Zakona iz 2016. godine.

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH (u dalnjem tekstu: VSTV BiH) oznaku za predmete diskriminacije uvelo je još 2013. godine. Na inicijativu Ministarstva, VSTV BiH je krajem 2018. godine izvršio dopunu šifrarnika CMS/TCMS sustava, dodavanjem odgovarajućih opcija, kojima je omogućeno označavanje oblika, vrsta i osnova diskriminacije u sudskim predmetima diskriminacije. Ovim unaprjeđenjem CMS sustava izvršena je dodatna dopuna u skladu s izmjenama i dopunama Zakona iz 2016. godine, odgovornost za unos podataka podijeljena je između upisničara i sudaca te je niz atributa postao obvezan.

Ovim Uputstvom osigurava se bolje razumijevanje izmjena u CMS/TCMS-u, a koje su sadržane u Priručniku za CMS/TCMS: Evidentiranje novih podataka za predmete diskriminacije (u dalnjem tekstu: Priručnik za CMS/TCMS).³ **Cilj ovih uputa je ponuditi dodatne informacije o svrsi i cilju dijela CMS-a koji se odnosi na predmete diskriminacije, pojasni unos obveznih atributa u CMS-u i osigura dosljedan unos podataka kako bi se podaci mogli koristiti za statističko izvještavanje o predmetima diskriminacije.**

U shemi ispod nalazi se pregled osnovnih atributa koje je, ovisno o odluci suda, potrebno unijeti u CMS.

¹ "Službeni glasnik BiH", br. 59/09 i 66/16.

² "Službeni glasnik BiH", broj 27/13.

³ Akt VSTV-a BiH, broj: 09-29-2-3352-1 /2020 od 29. 12. 2020. godine

Ukratko o diskriminaciji i temeljnoj definiciji diskriminacije

Diskriminacija je zabranjena Ustavom BiH, ustavima entiteta i Statutom Brčko distrikta BiH, ustavima kantona, kao i brojnim drugim pravnim aktima. Međutim, iako je diskriminacija i prije usvajanja Zakona o zabrani diskriminacije bila zabranjena, različiti oblici diskriminacije, kao i posebnosti zaštite od diskriminacije nisu bili definirani, što je doprinosilo pravoj nesigurnosti.

Zakon o zabrani diskriminacije usvojen je 2009. godine, a izmijenjen je i dopunjeno 2016. godine i tek je stupanjem na snagu ovog Zakona na cijelovit način uređeno pitanje zaštite osoba, kao i skupina osoba od diskriminacije. Ovaj je Zakon jedini pravni akt koji sadrži materijalno-pravne odredbe kojima se određuju različiti oblici diskriminacije, zabranjuje diskriminacija po najširem broju osnova u svim oblastima javnog i privatnog života, a sadrži i posebne procesne odredbe koje se primjenjuju u posebnim postupcima za zaštitu od diskriminacije. Stoga odredbe ovog Zakona još uvijek predstavljaju novinu u BiH.

Prema članku 2. stavak 1. Zakona, diskriminacijom se smatra svako različito postupanje, uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojoj osobi ili skupini osoba i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na osnovi njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditeta, starosne dobi, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugoj udruzi, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojoj osobi onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje, na ravноправnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima života.

Sadržaj različitog postupanja detaljno je uređen u članku 3. i 4, te članku 18. Zakona u vidu (ostalih) oblika diskriminacije. Svaki od ovih oblika diskriminacije sadrži određene elemente diskriminacije, koji se moraju ostvariti kako bi mogla biti utvrđena diskriminacija, o čemu će biti riječi u nastavku teksta. Ključni segment svakog oblika diskriminacije je upravo **različito postupanje, odnosno utvrđivanje da se osobi ili skupini osoba onemogućava ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje određenog prava i/ili slobode, isključivo zbog stvarnih ili pretpostavljenih karakteristika te osobe ili skupine, a isto se ne bi dogodilo osobi ili skupini koja nema te karakteristike.**

TEMELJNA OZNAKA PREDMETA DISKRIMINACIJE (UPISNIK)

Na zaslonu ureda za prijem dokumenta, izvršena je dopuna šifrarnika pravnih osnova, pa je tako u polju „**Radi**“ kod iniciranja predmeta vezanih za diskriminaciju s liste potrebno odabrati pravnu osnovu: „**D – Diskriminacija, Osnove diskriminacije za građanske parnice**“ za predmete ove vrste.

Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH

Akcije Uredi Upravljanje spisima Elektronska kancelarija Dokumenti Predmet Sud Pregledi Izvještaji Menadžerski izvještaji Statistički izvještaji Administracija Pomoć Window

Padna površina Brza pretraga Unos dokumenta

ID stranke JMB
Naziv/ime
Prezime
Broj predmeta 00 0 000318 20 P

Vrsta zadaci Dodijeljeni zadaci Broj
2 Ponovni uvid u predmet 1
6 Dostaviti 1
12 Pripremiti i dostaviti dokument 2
18 Formirati zapisnik 1
36 Proglasiti nevezičim 78
38 Dostavljanje presude Ministarski 3
44 Dostaviti predmet notaru 8

Vrsta Objekt Odabran
PRT 00-72453 14.12.2018 13:54
PRT 00-72452 14.12.2018 13:54
PRT 00-72451 14.12.2018 11:33

Izbriši jedan SYNC Izbriši SVE (F5)

Novobar - 2020
Po Ut Sr Če Pe Su Ne
1
2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29
30

Choices in list: 62
Record: 1/1 List of Values

Unos / Pregled dokumenta

Referat 2 / PARNIČKO
Tip dokumenta 9316 TUZOS P predmet

Komentar
Prebac stranke
Prebac obaveze
Dostavljeno 1 LIČNO
Vrijednost sporu
Rodoslovlje A1
Glavne stranke A2
Pravni A3
Radni
Općina
Datum izvr. kn. djele / prekida

Sudija
Opis Predmeta

Stranke Prilozi Pravni osnov

Akt/Joga stranke

Zastupana stranka

Osnovni spor / kd

Find %

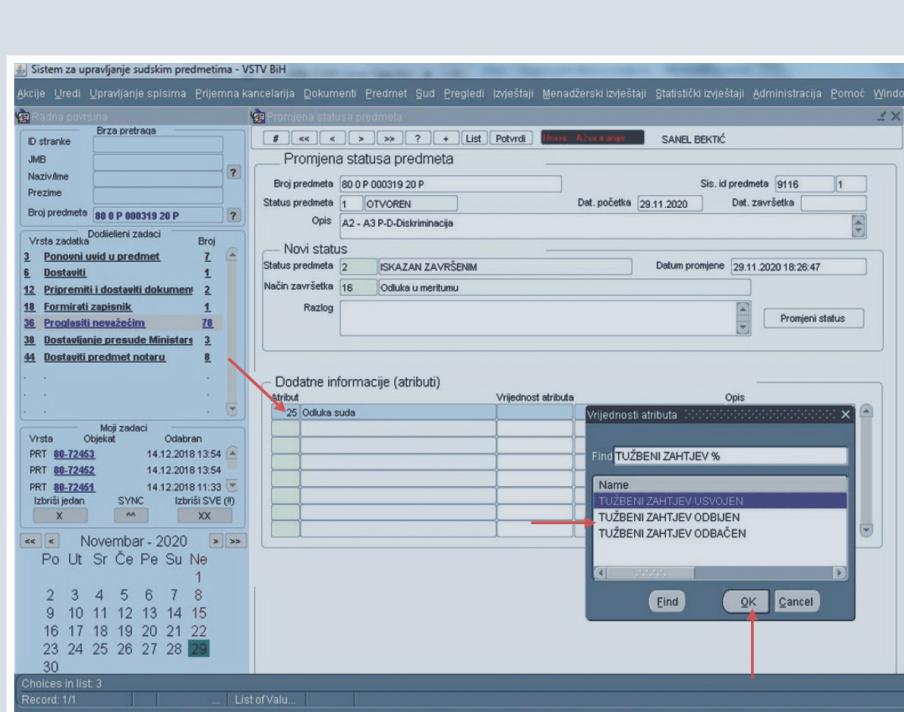
Id	Opis
D	Diskriminacija, Osnove diskriminacije za građanske parnice
P1	Izdžavanje - dijete, Osnovi za građanske parnice
P10	Svojina / Posjed - poljoprivredno zemljište, Osnovi za građanske parnice
P11	Svojina / Posjed - nepokretnosti, ostale, Osnovi za građanske parnice
P12	Svojina / Posjed - pokretnih stvari, Osnovi za građanske parnice
P13	Kupoprodaja - stambena, Osnovi za građanske parnice
P14	Kupoprodaja - ostala, Osnovi za građanske parnice
P15	Kupoprodaja / Promet pokretnosti, Osnovi za građanske parnice
P16	Zakup neprivednog zemljišta, Osnovi za građanske parnice
P17	Spor iz odnosa kooperacije, Osnovi za građanske parnice
P18	Ostali sporovi prema ZOO-u, Osnovi za građanske parnice
P19	Naknada Štete - prema odredbama ZKP-a, Osnovi za građanske parnice
P2	Izdžavanje - bračnog druga, Osnovi za građanske parnice
P20	Naknada Štete - ostali, Osnovi za građanske parnice
P21	Stambeni - otak, Osnovi za građanske parnice
P22	Stambeni - iseljenici, Osnovi za građanske parnice
P23	Stambeni - ostali, Osnovi za građanske parnice
P24	Komunalne i slicne usluge, Osnovi za građanske parnice
P25	Računski spor, Osnovi za građanske parnice
P26	Radni spor, Osnovi za građanske parnice
P27	Ostali, Osnovi za građanske parnice
P28	Utvrdjene i ukinjiba, Osnovi za građanske parnice
P29	Ispitla potraživanja, Osnovi za građanske parnice
P3	Izdžavanje - ostali, Osnovi za građanske parnice
P30	Poništenje i ništavost ugovora, Osnovi za građanske parnice
P31	Poništenje, Osnovi za građanske parnice

Find OK Cancel

ISHOD PREDMETA DISKRIMINACIJE

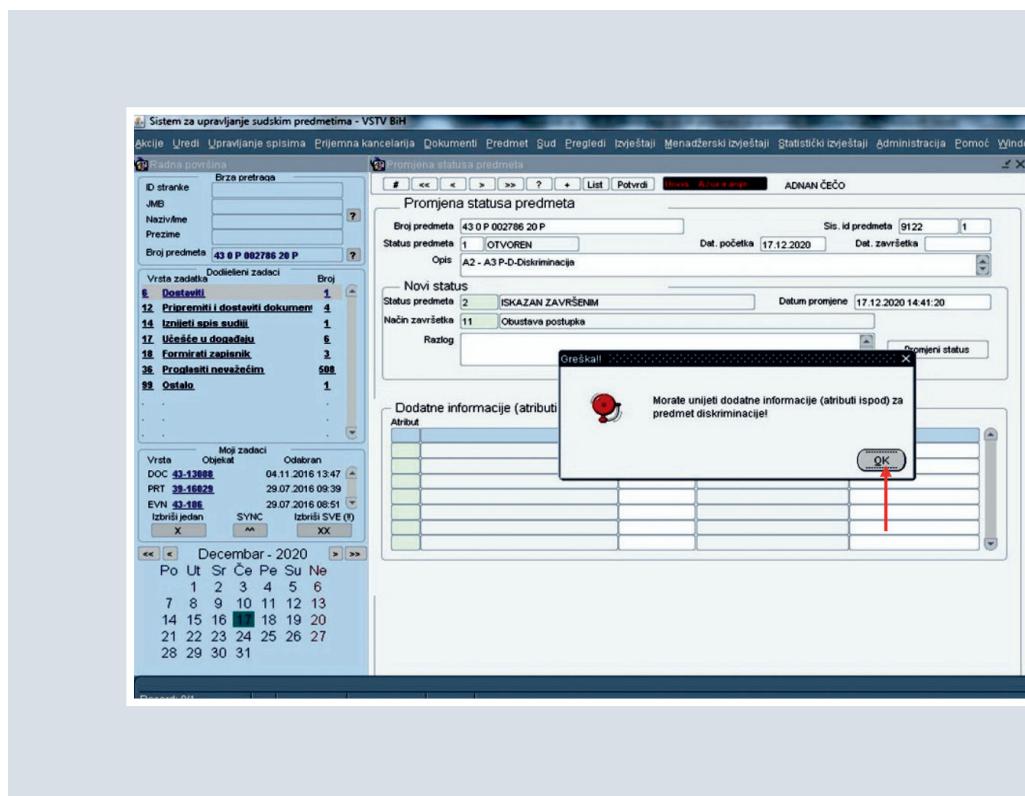
Za predmete s evidentiranim pravnom osnovom „**D-Diskriminacija, Osnove diskriminacije za građanske parnice,**“ nakon popunjavanja polja za promjenu statusa, te klika na dugme „**Promijeni status,**“ pojavljuje se zaslon u okviru kojeg je moguće odabratи jednu od sljedećih opcija:

- „Tužbeni zahtjev usvojen,”
- „Tužbeni zahtjev odbijen,”
- „Tužbeni zahtjev odbačen.”

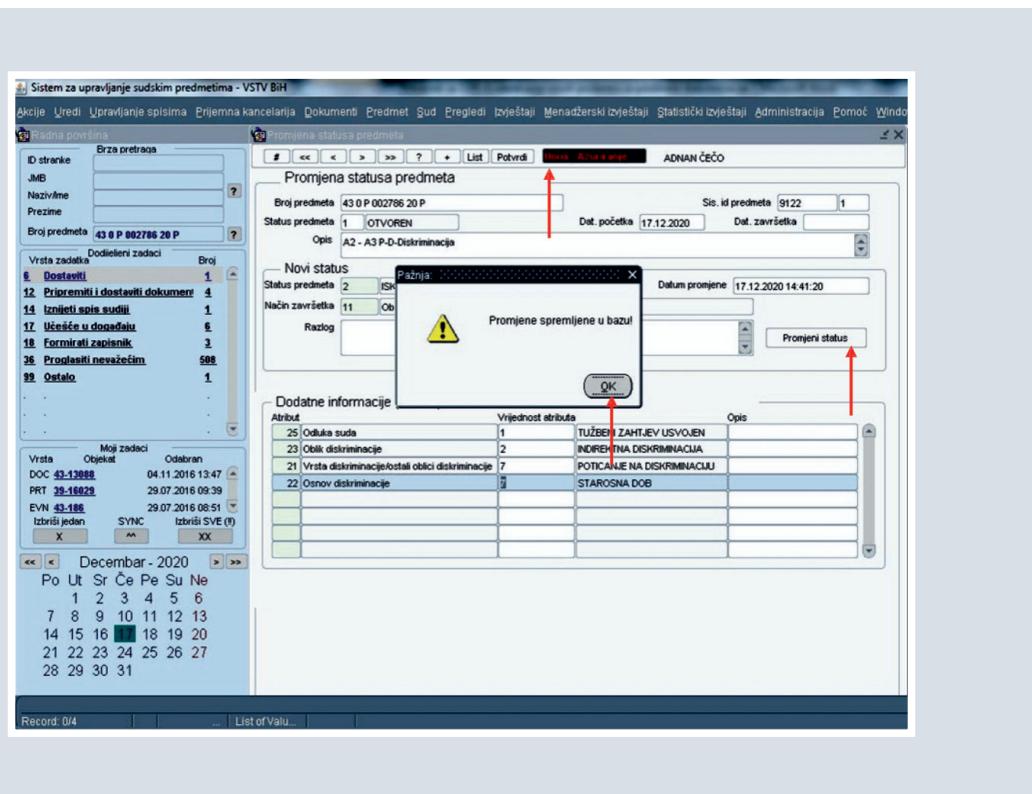

Uputstvo za korištenje dopunjeno šifarnika CMS sistema za postupke diskriminacije

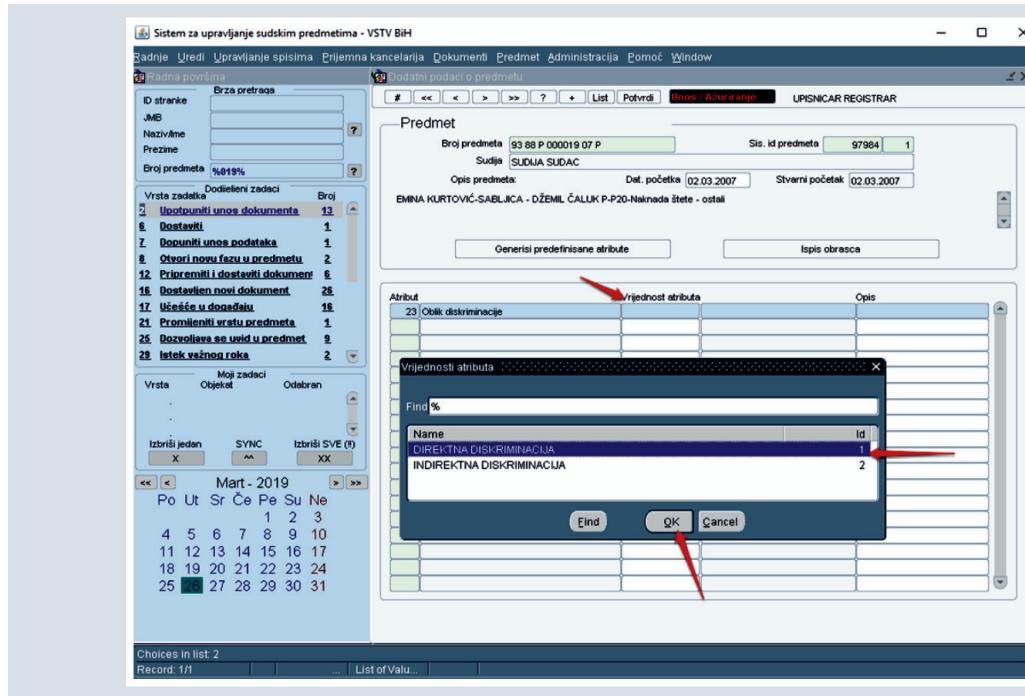
Nakon odabira jedne od ponuđenih opcija, CMS izbacuje dodatni prozor s obavještenjem o obveznosti evidentiranja dodatnih atributa predmeta. Na ovom zaslonu potrebno je kliknuti na dugme „OK.“

Ukoliko je prethodno odabrana opcija „Tužbeni zahtjev usvojen,” potrebno je evidentirati minimum po jedan atribut iz grupe atributa: „**Oblik diskriminacije**,” „**Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije**” i „**Osnova diskriminacije**.“ Nakon unosa navedenih atributa predmeta, potrebno je kliknuti na dugme „**Potvrdi**“ pa na dugme „**Promijeni status**.“

OBLCI DISKRIMINACIJE

Kada je riječ o oblicima diskriminacije, Zakon u članku 3. propisuje da diskriminacija, po obliku, može biti neposredna ili posredna, pri čemu:

- **Neposredna ili izravna** diskriminacija predstavlja svako različito postupanje po osnovama određenim Zakonom, odnosno svako djelovanje ili propuštanje djelovanja kada je neka osoba ili skupina osoba dovedena ili je bila ili bi mogla biti dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od neke druge osobe ili skupine osoba u sličnim situacijama.
- **Posredna ili neizravna** diskriminacija podrazumijeva svaku situaciju u kojoj, naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, ima ili bi imala učinak dovođenja neke osobe ili skupine osoba u odnosu na osnove definirane Zakonom u nepovoljan ili manje povoljan položaj u odnosu na druge osobe.

Ovisno o zaključku suda u pogledu oblika diskriminacije, potrebno je označiti odgovarajući oblik diskriminacije. Ukoliko u presudi ili obrazloženju presude nije jasno navedeno o kojem obliku diskriminacije se radi, potrebno je razmotriti ključne elemente ova dva oblika diskriminacije. Oba oblika su slična jer da bi postojala diskriminacija, potrebno je da se radi o različitom postupanju po nekoj zabranjenoj osnovi i posljedici koja se ogleda u manje povoljnem položaju, odnosno povredi nekog prava ili slobode.

- Ono što razlikuje ova dva oblika je činjenica da je kod neposredne diskriminacije **zabranjena osnova** očita, dok kod posredne diskriminacije osnova **nije vidljiva niti je očita**, ali je jasno da naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa dovodi do različitog tretmana.

Nužno je označiti neki od ponuđenih oblika diskriminacije, jer u protivnom neće se moći preći na sljedeći atribut, niti predmet iskazati završenim.

PRIMJERI

Neposredna diskriminacija

Iz izreke: „*Utvrđuje se da su tuženi diskriminirali tužitelja S. A. tako što su povrijedili njegovo pravo na jednako postupanje u procesu obrazovanja, propustivši da u nastavno-obrazovnom procesu poduzmu Zakonom određene mjere koje bi prvo tužitelju kao osobi s posebnim potrebama omogućile redovito školovanje, i to mjere pristupačnosti škole bez arhitektonskih barijera i osiguranje sudjelovanja asistenta koji bi bio nazočan za vrijeme redovite nastave.*”

- ✓ **Određivanje atributa:** Iz ove izreke vidljivo je da se radi o neposrednoj diskriminaciji koja je nastala propuštanjem omogućavanja redovitog školovanja osobi s posebnim potrebama. **Stoga bi se u predmetu ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „Neposredna diskriminacija.“**

Posredna diskriminacija

Iz izreke: „*UTVRĐUJE SE da je tuženi povrijedio pravo tužitelja na jednako postupanje, u oblasti zaposlenja, odnosno da je postojala diskriminacija u vidu onemogućavanja zaposlenja pod jednakim uvjetima, jer je tuženi, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova, dao prednost nižerangiranim kandidatima.*”

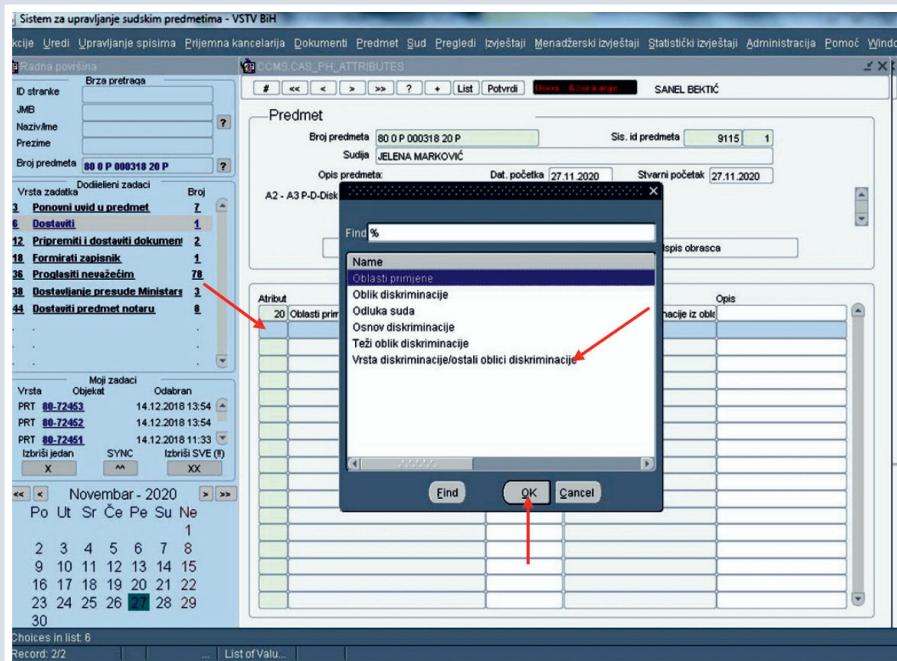
- ✓ **Određivanje atributa:** Uvidom u sadržaj obrazloženja jasno je da je sud utvrdio da je postojala diskriminacija u vidu onemogućavanja zaposlenja tužitelja pod jednakim uvjetima, jer je tuženi, nezakonitim produženjem natječajne procedure, te načinom bodovanja, na temelju podzakonskih akata, dao prednost kandidatima koji su na testu općeg znanja, testu fizičkih sposobnosti i intervjuu bili nižerangirani u odnosu na tužitelja, a dobijanjem dodatnih bodova po osnovi pripadnosti boračkoj populaciji prestigli tužitelja, čime je u odnosu na tužitelja učinio posrednu diskriminaciju iz članka 3. stavak 2. Zakona. **Stoga bi se u predmetu ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „Posredna diskriminacija.”**

NAPOMENA:

Ukoliko se radi o nekom od drugih oblika diskriminacije koji su ponuđeni pod atributom „Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije,” onda nije potrebno označiti ovaj atribut osim ako se u predmetu radilo o više različitih radnja zbog čega je utvrđeno više oblika diskriminacije (npr. neposredna diskriminacija i segregacija).

VRSTA DISKRIMINACIJE/OSTALI OBLCI DISKRIMINACIJE

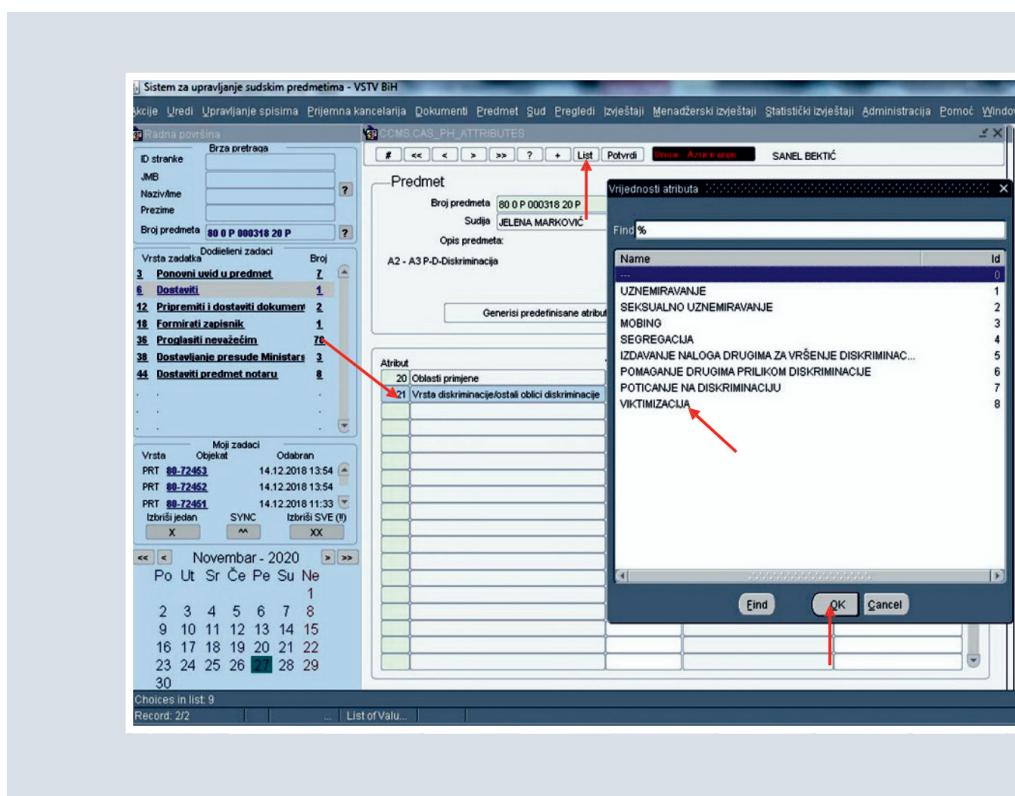
Dosadašnji naziv atributa: „**Vrsta diskriminacije**“ je izmijenjen, te sada glasi: „**Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije.**“

Za ovaj atribut u šifrarniku je izvršeno dodavanje nove opcije u listi vrijednosti za ovaj atribut pod nazivom: „**Viktimizacija**.“

NAPOMENA:

Kada je utvrđen neki od ostalih oblika diskriminacije, onda je obvezan unos „Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije.“ Ovisno o zaključku suda u pogledu ostalih oblika diskriminacije, potrebno je označiti odgovarajući oblik diskriminacije.

Zakonom o zabrani diskriminacije (članak 4. i članak 18.) određeni su i ostali oblici diskriminacije, i to:

- **Uznemiravanje** je svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekom od osnova određenih Zakonom, koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe i stvaranje zastrašujućeg, neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja.
- **Seksualno uznemiravanje** je svaki oblik neželjenog verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode čiji je cilj ili učinak povreda dostojanstva osobe, posebno kada se njime stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvrjedljivo okruženje.
- **Mobing** je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnja koje imaju ponižavajući učinak na žrtvu, a čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uvjeta ili profesionalnog statusa zaposlenog.
- **Segregacija** je djelo kojim osoba (fizička ili pravna) odvaja druge osobe na temelju jedne od nabrojanih osnova iz članka 2. Zakona, u skladu s definicijom diskriminacije sadržanom u članku 2. Zakona.
- **Izdavanje naloga drugima** za vršenje diskriminacije i pomaganje drugima prilikom diskriminacije, te poticanje na diskriminaciju smatra se oblikom diskriminacije.
- **Pomaganje drugima prilikom diskriminacije** je svako sudjelovanje u pomaganju drugoj osobi u vršenju diskriminacije.
- **Poticanje na diskriminaciju** predstavlja svaki oblik poticanja drugih osoba na vršenje diskriminacije.
- **Viktimizacija** predstavlja svaki oblik nepovoljnog postupanja prema osobama koje su u dobroj vjeri prijavile ili namjeravaju prijaviti diskriminaciju, nazočile ili svjedočile diskriminaciji, odbile nalog za diskriminatornim postupanjem, na bilo koji način sudjelovale u postupku za zaštitu od diskriminacije, pružile ili imale namjeru ponuditi informacije ili dokumente potrebne u postupku zaštite od diskriminacije ili o diskriminatornom postupanju informirale javnost.

PRIMJERI

Mobing

Iz izreke presude: „*UTVRĐUJE SE da je tuženi A. S. povrijedio pravo tužiteljice S. A. na jednako postupanje u procesu zapošljavanja, rada i radnih uvjeta, uključujući napredovanje u službi i otpuštanja s posla, stalno stručno usavršavanje, odnosno da je postojala diskriminacija u vidu uznemiravanja i mobinga tako što je tuženi kontinuirano i u dužem vremenskom razdoblju vrijedao, ponižavao i omalovažavao tužiteljicu, prijetio joj otkazom i dovodio tužiteljicu u nepovoljniji položaj u odnosu na ostale liječnike – specijaliste na Klinici.*”

- ✓ **Određivanje atributa:** Iz navedenog dijela izreke jasno se može prepoznati da se radi o mobingu kao obliku diskriminacije. Izreka upućuje da se radi i o predmetu uznemiravanja te je moguće označiti i ovaj oblik diskriminacije.
- ✓ Međutim, iz same izreke ne može se prepoznati po kojoj je od zabranjenih osnova osoba uznemiravana, što će predstavljati izazov kod narednog obveznog atributa „OSNOV DISKRIMINACIJE.”
- ✓ Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „Mobing.”

Viktimizacija

Iz izreke presude: „*Utvrđuje se da su tuženi diskriminirali tužitelja kao Albanca i viktimizirali ga, kaznivši ga donošenjem odluke o prestanku ugovora o radu, zbog toga što je tužitelj ranije uputio pismenu predstavku sudu i žalbu Instituciji ombudsmana.*”

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „Viktimizacija.”

NAPOMENA:

Ukoliko se radi o nekom od oblika diskriminacije koji su ponuđeni pod atributom „Oblik diskriminacije”, onda nije potrebno označiti ovaj atribut, osim ako se u predmetu radilo o više različitim radnji zbog čega je utvrđeno više oblika diskriminacije (npr. neposredna diskriminacija i segregacija).

Ukoliko izreka presude isključivo sadrži obilježje viktimizacije, tada je dovoljno u atributu „Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije” označiti atribut pod nazivom: „Viktimizacija.”

Ako je prilikom promjene statusa predmeta odabrana opcija „Tužbeni zahtjev odbijen” ili „Tužbeni zahtjev odbačen” a za atribut „Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije” opcija „Mobing,” **nije potrebno postavljati druge atribute predmeta.**

TEŽI OBLIK DISKRIMINACIJE

U šifrarnik za predmete ove vrste dodan je i novi atribut pod nazivom „Teži oblik diskriminacije.“

The screenshot shows the 'Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH' application interface. On the left, there is a sidebar with various filters and a calendar for November 2020. The main panel displays a list of cases, with one case selected (Broj predmeta: 80 P 000318 20 P). On the right, a detailed view of the selected case is shown, including the 'Predmet' tab where the new attribute is listed. A modal dialog box is open, showing a list of attributes and their values. The attribute 'Teži oblik diskriminacije' is highlighted with a red arrow, and the 'OK' button is also highlighted.

Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH

Akcije Uredi Upravljanje spisima Prijemna kancelarija Dokumentni Predmet Sud Pregledi Izvještaji Menadžerski izvještaji Statistički izvještaji Administracija Pomoć Windows

Ratna površina

Brza pretraga

ID stranke JMB
Naziv/ime Prezime
Broj predmeta 80 P 000318 20 P

Dodeljeni zadaci

Vrsta zadaka Objekat Broj

3 Ponovni uvid u predmet 7

6 Dostaviti 1

12 Prigremiti i dostaviti dokument 2

18 Formirati zapisnik 1

36 Proglasiti nevažećim 78

39 Dostavljanje presude Ministars 3

44 Dostaviti predmet notarju 9

Moji zadaci

Vrsta Objekat Odabran
PRT 80-72453 14.12.2018 13:54
PRT 80-72452 14.12.2018 13:54
PRT 80-72451 14.12.2018 11:33

Izbriši jedan SYNC Izbriši SVE (F5)

<< < > >> Novembar - 2020 Po Ut Sr Če Pe Su Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

Choices in list 6 Record: 3/3 ... List of Valu...

GLOMS CAS - PREDMET ATTRIBUTES

<< < > >> ? + List Potvrdi Novi Atribut SANE BEKTIC

Predmet

Broj predmeta 80 P 000318 20 P Sis. id predmeta 9115 1
Sudija JELENA MARKOVIC

Opis predmeta Dat. početka 27.11.2020 Stvarni početak 27.11.2020

A2 - A3 P-D-Diskriminacija

Generisi predefinirane atribute Ispis obrasca

Atribut Vrijednost atribute Opis

20 Oblasti primjene 1 D1 a - Predmeti diskriminacije iz obli

21 Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije 8 VIKTIMIZACIJA

Find %

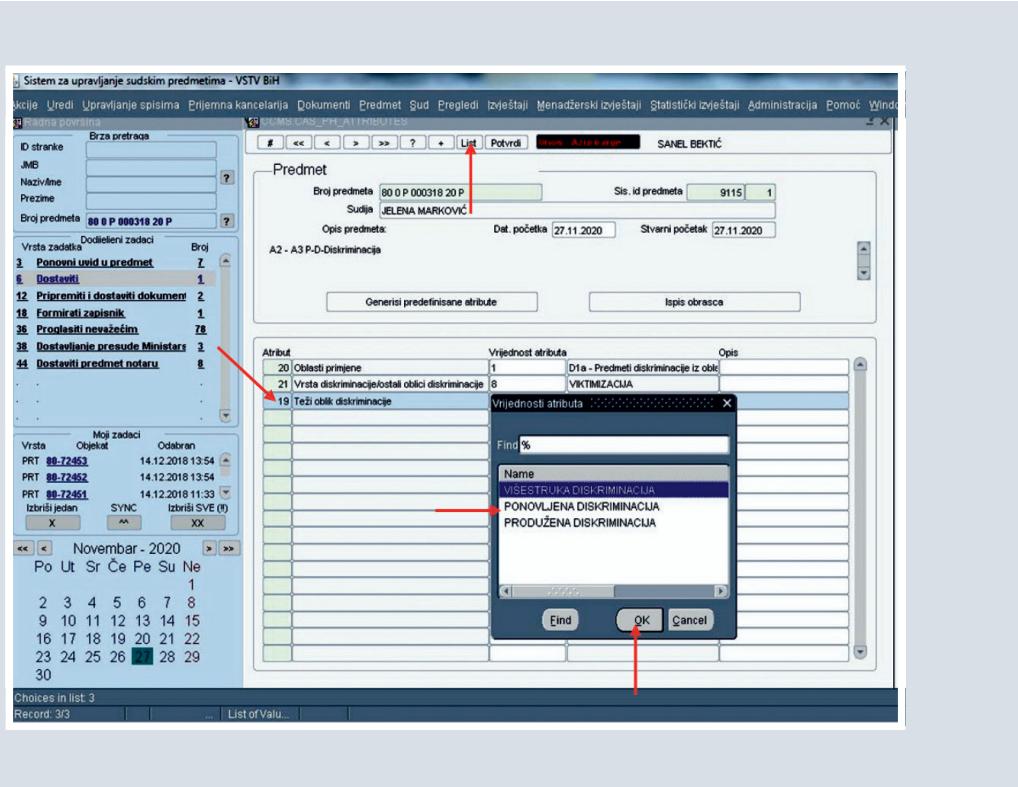
Name

Oblasti primjene
Obliki diskriminacije
Odluka suda
Osnov diskriminacije
Teži oblik diskriminacije
Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije

Find OK Cancel

Ukoliko se odabere ovaj atribut, u nastavku je moguće odabrati sljedeće opcije iz izbornika:

- „Višestruka diskriminacija,”**
- „Ponovljena diskriminacija,”**
- „Producena diskriminacija.”**

Ovisno o zaključku suda u pogledu postojanja težeg oblika diskriminacije, potrebno je označiti odgovarajući atribut „Teži oblik diskriminacije“.

Zakon propisuje i teže oblike diskriminacije pod kojom se smatra diskriminacija počinjena prema određenoj osobi po više osnova, određenih Zakonom (višestruka diskriminacija), diskriminacija počinjena više puta (ponovljena diskriminacija) i diskriminacija koja postoji duže vrijeme (produžena diskriminacija).

Nakon odabira polja „Teži oblik diskriminacije“ i potvrđivanja klikom na „OK“ opciju, potrebno je s liste izabrati jednu od ponuđenih opcija („Višestruka diskriminacija,“ „Ponovljena diskriminacija“ ili „Produžena diskriminacija“). Nakon toga na dodatnom prozoru potrebno je kliknuti na dugme „OK.“

PRIMJERI

Producena diskriminacija

- ✓ U jednom predmetu Vrhovni sud FBiH je utvrdio da se „*u konkretnom slučaju radi o sistemskoj diskriminaciji, koja se po samoj svojoj prirodi proteže kroz vrijeme –kontinuirano, pa se ne bi moglo prihvati računanje rokova za podnošenje tužbe na način kako to obrazlaže drugostepeni sud u svom rješenju, ovo, iz razloga što je u konkretnom slučaju utvrđeno da se djeca i poslije upisa u školu tokom cijele školske godine razdvajaju po etničkoj pripadnosti i nacionalnom porijeklu, da koriste različite nastavne planove i programe.*“

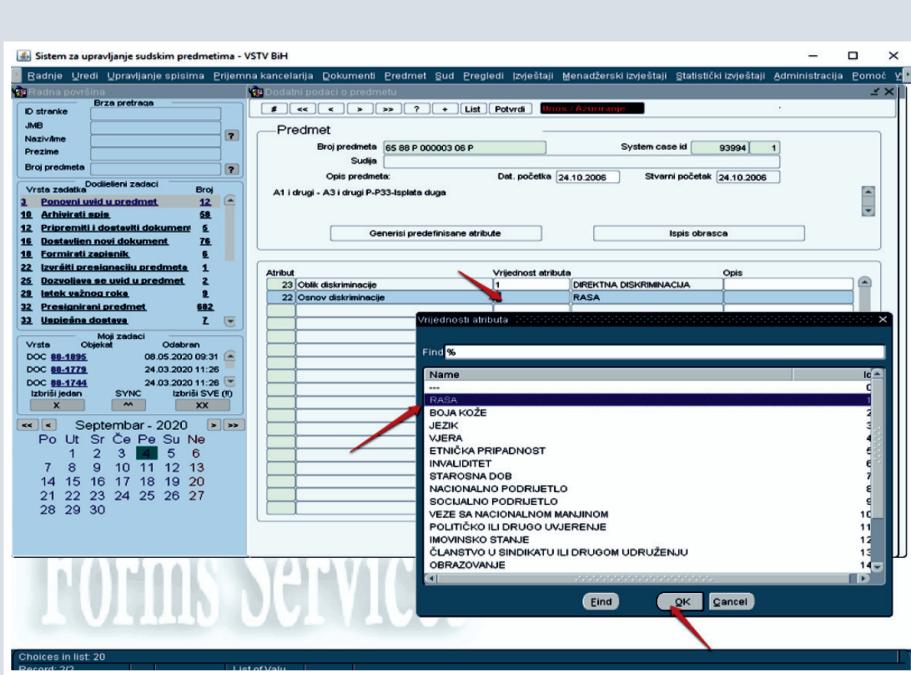
Po sadržaju ovog obrazloženja ispravan atribut bi bio „**Producena diskriminacija.**“

NAPOMENA:

Ovo nije obvezan atribut i unosi se samo kada je utvrđen teži oblik diskriminacije.

ATRIBUT: OSNOVA DISKRIMINACIJE

Različito postupanje prema osobama ili skupinama zbog neke osobne ili skupne karakteristike predstavlja nezakonito postupanje koje predstavlja diskriminaciju. Zbog toga je pravilna oznaka osnova diskriminacije (ako je utvrđena), jedan od obveznih atributa koje je potrebno unijeti.

NAPOMENA:

Ovo je obvezan atribut, osim u slučaju kada se radi o predmetu u kojem je utvrđen mobing. Kada je tužbeni zahtjev odbijen ili kada je tužbeni zahtjev odbačen, potrebno je unijeti odgovarajuću osnovu diskriminacije koju je tužitelj naveo u svom tužbenom zahtjevu. Kada zabranjena osnova nije navedena u tužbenom zahtjevu, ili je tužbeni zahtjev nejasan, ili iz bilo kojeg drugog razloga to nije moguće utvrditi, potrebno je označiti „Osnova nije utvrđena.“

Različito postupanje prema osobi ili skupini osoba, zbog neke od stvarnih ili prepostavljenih osobnih karakteristika ili zbog veze s osobom koja ima te osobne karakteristike, predstavlja diskriminaciju. Zakon sadrži detaljan popis osobnih karakteristika kao zabranjenih osnova za diskriminaciju (članak 2.). Nije moguće utvrditi postojanje diskriminacije bez utvrđivanja (ili vjerojatnoće u slučaju preraspoređenog tereta dokazivanja prema pravilu iz članka 15.) zbog koje se zabranjene osnove zbiva različito postupanje. **Ovo pravilo važi za sve oblike diskriminacije osim za mobing. U nekim situacijama to je moguće i u slučajevima viktimizacije, ali se u takvim predmetima predlaže navođenje osnova diskriminacije na koje se osoba žalila u osnovnom postupku ili treba označiti „Osnova nije utvrđena“ iz liste osnova za ovaj atribut.**

Ovisno o zaključku suda u pogledu osnova diskriminacije, potrebno je označiti odgovarajući atribut „Osnova diskriminacije.”

U odnosu na osnovu diskriminacije, Zakonom su jasno određene zaštićene karakteristike,⁴ tj. zabranjeno je svako različito postupanje, uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti, utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojoj osobi ili skupini osoba, kao i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi, a na osnovi:

- rase
- boje kože
- jezika
- vjere
- etničke pripadnosti
- invaliditet
- starosne dobi
- nacionalnog ili socijalnog podrijetla
- veze s nacionalnom manjinom
- političkog ili drugog uvjerenja
- imovnog stanja
- članstva u sindikatu ili drugoj udruzi
- obrazovanja
- društvenog položaja
- spola
- seksualne orientacije
- rodnog identiteta
- spolnih karakteristika
- drugih okolnosti.

Zakon ne definira značenje svake zabranjene osnove, te postojanje stvarne ili pretpostavljene osnove ili veze s osobom koja ima te osnove, odnosno osobne karakteristike ovisi od okolnosti svakog pojedinačnog slučaja.

⁴ Karakteristike žrtve diskriminacije, tj. karakteristike koje određuju identitet određene osobe i skupine osoba kojoj pripada.

Spol

Iz izreke presude: „Utvrđuje se da je tuženi diskriminirao tužiteljicu, odnosno povrijedio pravo tužiteljice na jednako postupanje te pravo na rad tako što s tužiteljicom nije produžio ugovor o radu na određeno vrijeme za radno mjesto „pravnik za zastupanje”, nego je izvršio odjavu s PIO-a s danom 19. 7. 2014. godine dok je tužiteljica bila na trudničkom bolovanju, a istovremeno je drugim zaposlenicama, koje nisu bile na trudničkom bolovanju, produžio ugovore o radu.”

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „**Spol**.“ Ovaj zaključak je opravdan budući da je iz navedenog pregleda jasno da se pojam spol odnosi i na trudnoću i porođaj.

Etnička pripadnost, nacionalno podrijetlo i/ili druge okolnosti

Iz izreke presude: „Utvrđuje se da je tuženi donio nezakonitu i diskriminatorsku odluku i to po etničkoj osnovi i po osnovi nacionalnog porijekla tužitelja, te po osnovi mjesta stjecanja diplome.”

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „**Etnička pripadnost**,“ „**Nacionalno podrijetlo**“ i „**Drugih okolnosti**.“

Vjera

Iz izreke presude: „Utvrđuje se da je tužena O. G. izvršila diskriminaciju i povrijedila pravo na jednako postupanje prema tužiteljici J. M. K. na osnovi toga što je tužiteljica redovnica (časnica sestra), tako što nije dala suglasnost i potvrdila imenovanje tužiteljice za ravnateljicu Dječjeg vrtića L. G.”

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „**Vjera**.“

Invaliditet

Iz izreke presude: „Utvrđuje se da su tuženi diskriminirali tužitelja S. A. tako što su povrijedili njegovo pravo na jednak postupanje u procesu obrazovanja, propustivši da u nastavno-obrazovnom procesu poduzmu zakonom odredene mјere koje bi prvo tužitelju kao osobi s posebnim potrebama omogućile redovito školovanje, i to mјere pristupačnosti škole bez arhitektonskih barijera i osiguranje sudjelovanja asistenta koji bi bio nazočan za vrijeme redovite nastave.”

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga bi se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „**Invaliditet.**”

Političko ili drugo uvjerenje

Iz izreke presude: „Utvrđuje se da je tužiteljica bila protupravno diskriminirana od strane tuženog kao poslodavca, na način da ju je poslodavac isključivao iz reda državnih službenika koji se imenuju u povjerenstva za koje je poslodavac isplaćivao posebnu naknadu.”

- ✓ **Određivanje atributa:** Iz sadržaja izreke nije moguće iznijeti zaključak o mogućoj zabranjenoj osnovi. Uvidom u sadržaj obrazloženja, vidljivo je da je tužiteljica smatrala da je diskriminirana na osnovi političkog ili drugog uvjerenja. Sud je, primjenjujući odredbu članka 12. o teretu dokazivanja, prihvatio osnovu kao vjerojatnom te u nedostatku dokaza od strane tuženog, kojim bi se ukazalo na objektivnost postupanja, presudio kao u izreci. Stoga bi se u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „**Političko ili drugo uvjerenje.**”

Socijalno podrijetlo

Iz izreke presude: „UTVRĐUJE SE da je tuženi povrijedio pravo tužitelja na jednak postupanje, u oblasti zaposlenja, odnosno da je postojala diskriminacija u vidu onemogućavanja zaposlenja pod jednakim uvjetima, jer je tuženi, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova, dao prednost nižerangiranim kandidatima u odnosu na tužitelja.”

- ✓ **Određivanje atributa:** Iz sadržaja izreke nije moguće iznijeti zaključak o mogućoj zabranjenoj osnovi. Uvidom u sadržaj obrazloženja jasno je da je sud utvrdio da je tuženi prednost nižerangiranim kandidatima dao na osnovi pripadnosti boračkoj populaciji. Stoga bi u ovom slučaju bilo potrebno označiti atribut „**Socijalno porijeklo.**”

Seksualna orijentacija, rodni identitet i spolne karakteristike

Iz izreke presude: „*ODBIJA kao neosnovan tužbeni zahtjev koji glasi: „Utvrđuje se da su I.-tuženi i II.-tuženi različito postupali prema tužitelju – Udrizi na način da su odbili na ravnopravnoj osnovi pružanje usluga lijepljenja i postavljanja 40 plakata i podjelu 600 letaka, koji su trebali služiti za promociju međunarodnog filma, isključivo zbog tužiteljevog zagovaranja ljudskih prava i društvenog uključivanja LGBT osoba (lezbijke, homoseksualaca, biseksualnih i transrodnih osoba), odnosno zbog prepostavljene seksualne orijentacije, rodnog identiteta i spolnih karakteristika osoba čija prava tužitelj štiti, čime su povrijedili pravo na jednak postupanje i nediskriminaciju tužitelja.”*

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebali označiti sljedeći atributi: „**Seksualna orijentacija,**” „**Rodni identitet**“ i „**Spolne karakteristike.**”

Veza s nacionalnom manjinom

Iz izreke presude: „*ODBIJA se tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da sud utvrdi da je tuženi diskriminirao tužitelja, povrijedivši pravo na jednak postupanje na način da mu je zabranio pristup u ugostiteljski objekt „Caffe bar” zbog njegove etničke i nacionalne pripadnosti, te da se zabrani tuženom da ubuduće poduzima takve radnje kojima bi tužitelju i drugim osobama onemogućio pristup u navedeni objekt zbog nacionalne i etničke pripadnosti, kao i u pogledu troškova postupka.”*

- ✓ **Određivanje atributa:** Po sadržaju izreke mogao bi se označiti atribut „**Etnička pripadnost.**” Međutim, dodatnim uvidom u sadržaj obrazloženja može se zaključiti da su tužitelji smatrali da su žrtve diskriminacije zbog njihove pripadnosti romskoj nacionalnoj manjini te bi ispravan atribut ipak bio „**Veza s nacionalnom manjinom.**”

U tablici je dan pregled mogućih značenja zabranjenih osnova koje se temelje na međunarodnim ili domaćim izvorima prava:

Rasa	Rasa se odnosi na koncept koji je baziran na različitim faktorima koji mogu biti biološki, ekonomski, socijalni, kulturni ili povijesni. Stoga, rasa je društvena konstrukcija, a nije bazirana na stvarnim razlikama između osoba. Vrlo često se rasa veže za neke druge osnove kao što je boja kože, etnička pripadnost, vjera i sl.
Boja kože	Boja kože odnosi se na pigmentaciju kože koja se odnosi na biološke, odnosno genetske faktore. Ona može biti svjetlija ili tamnija.
Vjera	Vjera se odnosi na odnos pojedinaca prema vjeri, odnosno vjerskim zajednicama. Da bi osobna uvjerenja koja su bazirana na vjeri mogla uživati pravnu zaštitu, ona moraju „dosegnuti izvjesnu razinu svijesti, ozbiljnosti, kohezije i važnosti” i moraju biti takva da se smatraju kompatibilnima s poštovanjem ljudskog dostojanstva. Vjera obuhvaća i pojam uvjerenja koji je obuhvaćen osnovom objašnjrenom pod „ Političko ili drugo uvjerenje .“
Etnička pripadnost	Etnička pripadnost odnosi se na skupine osoba koje dijele isto državljanstvo, vjerska uvjerenja, jezik ili slično kulturno porijeklo ili tradicije.
Invaliditet	Invaliditet predstavlja dugotrajna fizička, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u interakciji s različitim barijerama mogu ometati puno i djelotvorno sudjelovanje osoba s invaliditetom ravnopravno s ostalim članovima tog društva.
Starosna dob	Dob, odnosno godine, odnose se na osobe svih dobnih skupina. Nijedna osoba ne smije trpjeti različito postupanje zato što je mlada ili stara.
Nacionalno i socijalno podrijetlo	Državljanstvo, odnosno nacionalno porijeklo, odnosi se na pravni odnos između osobe i države.
Veza s nacionalnom manjinom	Prema Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH: „(...) nacionalne manjine su dio stanovništva-državljanata BiH koji ne pripadaju nijednom od tri konstitutivna naroda, a sačinjavaju ih ljudi istog ili sličnog etničkog porijekla, iste ili slične tradicije, običaja, vjerovanja, jezika, kulture i duhovnosti i bliske ili srodne povijesti i drugih obilježja.“

Političko ili drugo uvjerenje, članstvo u sindikatu ili drugoj udruzi	Ove osnove odnose se na svako osobno uvjerenje koje može biti filozofsko, ideološko ili političko, uključujući i članstvo u organizacijama koje zastupaju takva uvjerenja.
Imovno stanje	Imovina se odnosi na prihode osoba, financijsko stanje ili privatnu imovinu.
Članstvo u sindikatu ili drugoj udruzi	Odnosi se na članstvo i nečlanstvo u sindikatu ili drugoj udruzi.
Obrazovanje	Obrazovanje se odnosi na ostvarene obrazovne rezultate, nivo obrazovanja, vještine, certifikate i obrazovne mogućnosti osobe. Odnosi se na formalno i neformalno obrazovanje.
Društveni položaj, socijalno podrijetlo	Društveni položaj, socijalno porijeklo odnosi se na vanjski izgled i karakteristike, porijeklo, vezu s određenim zanimanjem, vezu s trenutnim ili prethodnim statusom zatvorenika/pritvorenika, migranta. Obuhvaća stvarne ili pretpostavljene karakteristike koje ove osobe imaju i koje utječu na njihov status u društvu.
Spol	Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova u BiH, spol predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola, a obuhvaća i gender/rod kao sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškog i ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije i kroz vrijeme su promjenjivi. Ova osnova obuhvaća i trudnoću i bračni status. Spol je također osnova koju je potrebno označiti kod seksualnog uzinemiravanja.
Spolna orientacija	Seksualna (spolna) orijentacija odnosi se na sposobnost svake osobe da osjeća emocionalnu, fizičku ili seksualnu privlačnost, u intimnim ili seksualnim odnosima, s osobama različitog i/ili istog spola i/ili roda.

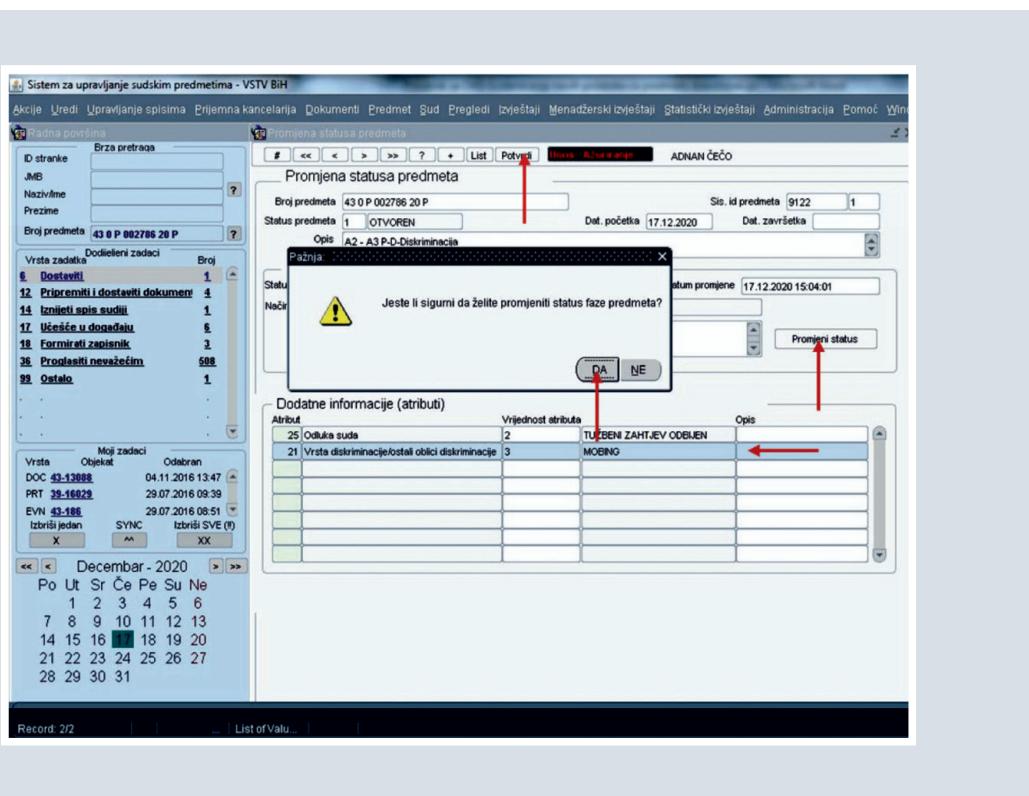
Rodni identitet	<i>Rodni identitet odnosi se na osobno shvaćanje svog roda, koji se može i ne mora podudarati sa spolom koji je osobi pripisan rođenjem. Rodni identitet odnosi se na vlastiti osjećaj tijela (koje se može korigirati i mijenjati medicinskim ili kirurškim putem) i ispoljavanje roda koji osoba osjeća osobnim odjećom, govorom ili ponašanjem.</i>
Spolna karakteristika	<i>Prema Yogyakarta načelima spolne karakteristike odnose se na fizičke osobine svake osobe koje se odnose na spol, uključujući genitalije i drugu seksualnu i reproduktivnu anatomiju, kromosome, hormone i sekundarne fizičke osobine koje proizlaze iz puberteta. Interspolne osobe se rađaju sa spolnim karakteristikama (uključujući genitalije, spolne žljezde i uzorce kromosoma) koje se ne uklapaju u tipične binarne predodžbe o muškim ili ženskim tijelima.</i>
Prepostavljena osnova	<i>Odnosi se na prepostavku da osoba ili skupina osoba ima neku osobnu karakteristiku iz liste zabranjenih osnova, ili su u rodbinskoj ili drugoj vezi s osobama ili skupinama osoba koje imaju određene osobne ili skupne karakteristike.</i>
Druge osnove	
Jezik	<i>Jezik se odnosi na sustav komuniciranja, obuhvaća govorne i znakovne jezike, te druge oblike negovorenih jezika. Jezik se može prenositi različitim oblicima komuniciranja, uključujući zvučne i nezvučne oblike komuniciranja, prikazivanje teksta, Brailleovo pismo, taktilnu komunikaciju, krupni tisak, pristupačne multimedijalne sadržaje, pisani oblik, zvučne zapise, obični jezik, osobne čitače, augmentativne i alternativne načine, sredstva i oblike komunikacije, uključujući pristupačne informacijske i komunikacijske tehnologije.</i>
Rođenje	<i>Odnosi se na činjenicu je li osoba rođena u braku ili izvan braka, je li usvojena, kao i na prava ovih osoba u oblasti obiteljskih odnosa i nasleđivanja.</i>

POSTUPANJE U SLUČAJEVIMA KADA SE TUŽBENI ZAHTJEV ODBIJA ILI KADA SE ODBACUJE

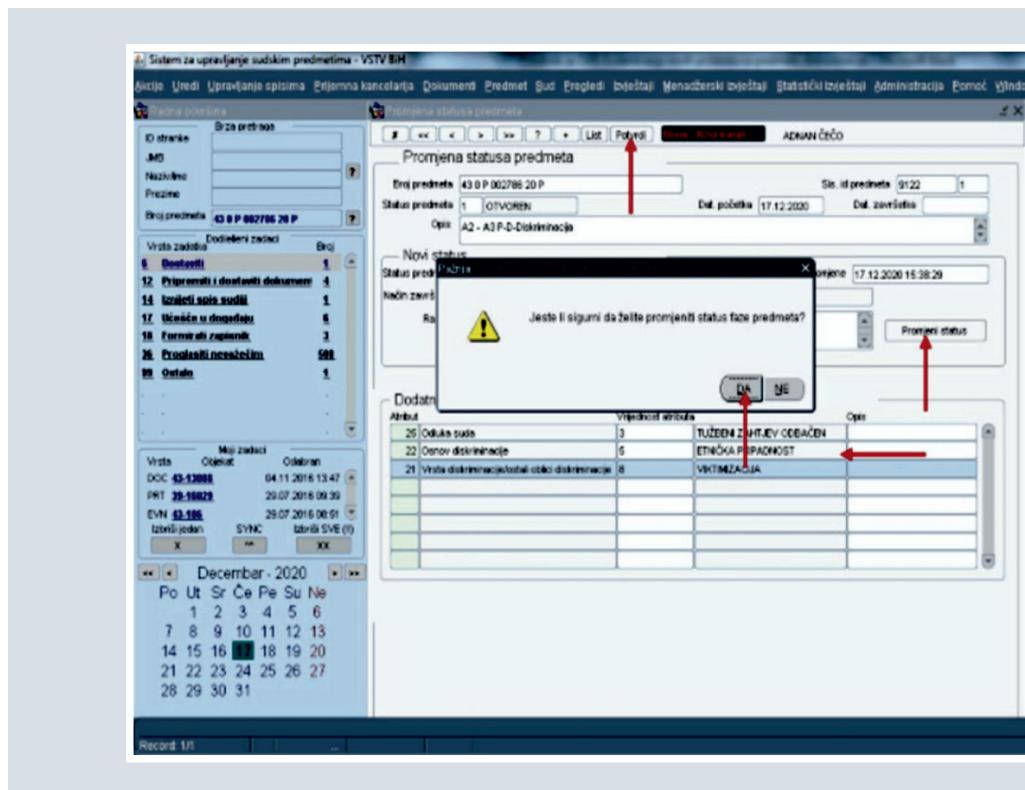
Ukoliko je prilikom promjene statusa predmeta odabrana opcija „Tužbeni zahtjev odbijen“ ili „Tužbeni zahtjev odbačen,“ za atribut predmeta „Osnova diskriminacije“ dovoljno je odabratи vrijednost atributa: „Osnova nije utvrđena“, ukoliko isti nije zaista utvrđen tijekom postupka. Isto važi i za atribut „Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije“ gdje je moguće odabratи opciju „Nije utvrđen.“ U tom slučaju dovoljno je postaviti attribute i vrijednosti attribute, kao na slici ispod, te kliknuti na dugme „**Potvrdi**“ pa na „**Promijeni status.**“ Na dodatnom prozoru za promjenu statusa potrebno je kliknuti na dugme „**DA.**“

The screenshot shows the 'Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH' application interface. The main window displays a list of cases and a detailed view of case 43 0 P 002786 20 P. A modal dialog titled 'Promjena statusa predmeta' is open, prompting the user to confirm the status change. The 'DA' button in the confirmation dialog is highlighted with a red arrow. Another red arrow points to the 'Potvrdi' button in the top right corner of the main window. The 'Promjena statusa predmeta' dialog also contains a 'Promjeni status' button, which is also highlighted with a red arrow.

„Tužbeni zahtjev odbačen”, a za atribut „Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije” opcija „Mobing” nije potrebno postavljati druge atribute predmeta. U tom slučaju, nakon odabira pomenute vrijednosti atributa, potrebno je kliknuti na dugme „**Potvrđi**” pa na dugme „**Promijeni status**”. Na dodatnom prozoru za promjenu statusa potrebno je kliknuti na dugme „**DA**.“

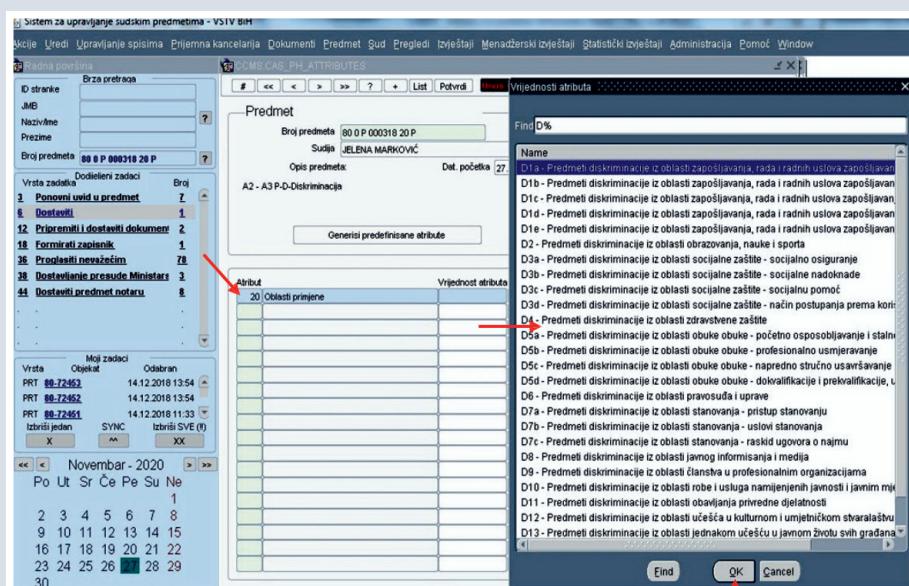

„Tužbeni zahtjev odbačen,” na prvi postavljeni atribut predmeta „Osnova diskriminacije,” dovoljno je postaviti samo još jednu vrijednost atributa predmeta za atribut „Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije.” Nakon toga potrebno je kliknuti na dugme „**Potvrdi**” pa na dugme „**Promijeni status.**” Na dodatnom prozoru za promjenu statusa potrebno je kliknuti na dugme „**DA.**”

OBLAST PRIMJENE

Postojeći šifrnik pravnih osnova „**Oblast primjene**“ prebačen je u dio pod nazivom „**Atributi predmeta (novi atribut)**,“ a isti se popunjava u skladu s podatcima iz izrečene presude.

Postojeći šifarnik pravnih osnova „**Oblast primjene**“ prebačen je u dio pod nazivom „**Atributi predmeta (novi atribut)**,“ a isti popunjava **sudac odnosno asistent** u skladu s podatcima iz donesene presude. Kategorija „Pravna osnova,“ kako je označena u CMS sustavu, odgovara oblastima primjene Zakona. U tom smislu, a u skladu s ovim Zakonom, isti se primjenjuje u svim, a posebno u sljedećim oblastima:

1. **zapošljavanja, rada i radnih uvjeta,** uključujući pristup zaposlenju, zanimanju i samozapošljavanju kao i radne uvjete, naknade, napredovanja u službi i otpuštanja s posla;
2. **obrazovanja, nauke i sporta,** dostupnost obrazovanja ne bi trebala ovisiti o useljeničkom statusu djece ili njihovih roditelja;
3. **socijalne zaštite,** uključujući socijalno osiguranje, socijalne naknade, sociojalu pomoć (naknade za stanovanje, naknade za mlade, itd.) i način postupanja prema korisnicima socijalne zaštite;
4. **zdravstvene zaštite,** uključujući dostupnost zaštite i liječenja, i u odnosu na način na koji se pruža zaštita i liječe pacijenti;
5. **obuke,** uključujući početno osposobljavanje i stalno stručno usavršavanje, sve vrste i sve razine profesionalnog usmjeravanja, naprednog stručnog usavršavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije, uključujući i stjecanje praktičnog radnog iskustva;
6. **pravosuđa i uprave,** uključujući aktivnosti policije i drugih službenika za provođenje zakona, službenika pogranične kontrole, vojnog i zatvorskog osoblja. Konkretno, sve osobe bit će jednake pred sudovima i tribunalima;
7. **stanovanja,** uključujući pristup stanovanju, uvjete stanovanja i raskid ugovora o najmu;
8. **javnog informiranja i medija;**
9. **članstva u profesionalnim organizacijama,** uključujući članstvo u organizaciji radnika ili poslodavaca ili u bilo kojoj organizaciji čiji članovi obavljaju neko određeno zanimanje; uključenost u takve organizacije i pogodnosti koje pružaju takve organizacije;
10. **roba i usluga** namijenjenih javnosti i javnim mjestima, uključujući npr. prilikom kupovine robe u trgovini, prilikom podnošenja molbe za zajam u banci i u odnosu na pristup diskotekama, kafićima i restoranima;
11. **obavljanja privredne djelatnosti,** uključujući pravo o tržišnoj konkurenciji, odnose između poduzeća i odnose između poduzeća i države;
12. **sudjelovanja u kulturnom i umjetničkom stvaralaštvu;**
13. **jednakog sudjelovanja u javnom životu svih građana;**
14. **abitelji,** pri čemu će bračni drugovi uživati potpunu jednakost prava kao i odgovornosti u pogledu bračne zajednice, tijekom trajanja bračne zajednice i njezine rastave, uključujući i prava i odgovornosti u pogledu podizanja djece, u skladu s odredbama obiteljskog zakona;
15. **prava djeteta,** uključujući one mjere zaštite koje su potrebne shodno njihovom statusu maloljetnika, od strane njihove obitelji, društva i države.
16. **i dr.**

PRIMJERI

Iz izreke presude: „Utvrđuje se da je tuženi diskriminirao tužiteljicu, odnosno povrijedio pravo tužiteljice na jednako postupanje te pravo na rad tako što s tužiteljicom nije produžio ugovor o radu na određeno vrijeme za radno mjesto „pravnik za zastupanje”, nego je izvršio odjavu s PIO s danom 19. 7. 2014. godine dok je tužiteljica bila na trudničkom bolovanju, a istovremeno je drugim zaposlenicama, koje nisu bile na trudničkom bolovanju, produžio ugovore o radu.“

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „D1.“

Iz izreke presude: „Utvrđuje se da je tužena O. G. izvršila diskriminaciju i povrijedila prava na jednako postupanje prema tužiteljici J. M. K. na osnovi toga što je tužiteljica redovnica (časna sestra), tako što nije dala suglasnost i potvrdila imenovanje tužiteljice za ravnateljicu Dječijeg vrtića L. G.“

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „D1.“

Iz izreke presude: „Utvrđuje se da su tuženi diskriminirali tužitelja S. A. tako što su povrijedili njegovo pravo na jednako postupanje u procesu obrazovanja, propustivši da u nastavno-obrazovnom procesu poduzmu zakonom određene mjere koje bi prvo tužitelju kao osobi s posebnim potrebama omogućile redovito školovanje, i to mjere pristupačnosti škole bez arhitektonskih barijera i osiguranje sudjelovanja asistenta koji bi bio nazočan za vrijeme redovite nastave.“

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „D2.“

Iz izreke presude: „Odbija kao neosnovan tužbeni zahtjev koji glasi: „Utvrđuje se da su I.-tuženi i II.-tuženi različito postupali prema tužitelju – Udrizi na način da su odbili na ravnopravnoj osnovi pružanje usluga lijepljenja i postavljanja 40 plakata i podjelu 600 letaka, koji su trebali služiti za promociju međunarodnog filma, isključivo zbog tužiteljevog zagovaranja ljudskih

prava i društvenog uključivanja LGBT osoba (lezbijki, homoseksualaca, biseksualnih i transrodnih osoba), odnosno zbog prepostavljene seksualne orientacije, rodnog identiteta i spolnih karakteristika osoba čija prava tužitelj štiti, čime su povrijedili pravo na jednako postupanje i nediskriminaciju tužitelja.”

- ✓ **Određivanje atributa:** Stoga se po sadržaju izreke i dodatnim uvidom u obrazloženje u predmetima ovakvog sadržaja trebao označiti atribut „D8.”

Iz izreke presude: „*Odbija se se tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da sud utvrdi da je tuženi diskriminirao tužitelja, povrijedivši pravo na jednako postupanje na način da mu je zabranio pristup u ugostiteljski objekt „Caffe bar” zbog njegove etničke i nacionalne pripadnosti, te da se zabrani tuženom da ubuduće poduzima takve radnje kojima bi tužitelju i drugim osobama onemogućio pristup u navedeni objekt zbog nacionalne i etničke pripadnosti, kao i u pogledu troškova postupka.*”

- ✓ **Određivanje atributa:** Po sadržaju izreke mogao bi se označiti atribut „D13.”

NAPOMENA:

Nakon postavljanja obveznih atributa za promjenu statusa predmeta te promjene statusa, moguće je na ovom zaslonu postaviti i druge atribute predmeta koji su navedeni u odluci suda. Osim ovoga, prethodno postavljeni atributi predmeta na zaslonu u meni traci „Predmet” – „Atributi predmeta” prepisuju se i na ovaj zaslon, kao i obrnuto.

